

Respons

Irak: Sikkerhetssituasjonen for personer med yrker som assosieres med vestlig kultur

Problemstilling/spørsmål:

- Hvordan er sikkerhetssituasjonen for personer med yrker som kan fremstå som/assosieres med vestlig kultur og væremåte som f.eks. frisører, alkoholselgere, ”reklame-/posterbransjen”, selgere av musikk/pornografisk materiale?

Sikkerhetssituasjonen for personer med yrker som assosieres med vestlig kultur

Butikker og andre næringsvirksomheter som kunne assosieres med vestlig kultur og væremåte som for eksempel frisører som barberte bort menns skjegg og butikkinnehavere som solgte alkohol, vestlig popmusikk og lignende, ble i økende grad angrepet av islamistiske grupper og militante etter Baathregimets fall i 2003. Det utviklet seg et betydelig samfunnspress for å innordne seg etter islamsk kultur og væremåte.

For eksempel utstedte den innflytelsesrike shiamuslimske sheiken Mohammed al Fartousi, som for øvrig var medlem av Sadr-bevegelsen, en *fatwa* i mai 2003 som forbød alkohol, kommanderte kvinnene til å bruke slør og beordret stenging av kinoer. Under fredagsbønnen i al-Mohsen moskeen i Sadr City i Bagdad kom han med følgende uttalelse:

The cinemas in Al-Saadun Street show indecent films. I warn them: if in a week they do not change, we will act differently with them. We warn women and the go-betweens who take them to the Americans: If in a week from now they do not change their attitude, the murder of these women is sanctioned [by Islam]. This warning also goes out to sellers of alcohol, radios and televisions (Taneja 2007, s 8).

Fatwaen var angivelig rettet mot alle religiøse grupper (Taneja 2007, s. 8). Angrep mot alkoholbutikker startet umiddelbart etter talen (Taneja 2007, s. 8). Angrepene fortsatte og har i størst grad rammet kristne og yezider, da det kun var disse minoritetene som hadde lisens for å selge alkohol under Baathregimet. I henhold til irakiske myndigheter har 95 % av alle alkoholbutikker i Mosul, Bagdad og Basra blitt stengt som følge av angrep og trusler rettet mot lokalitetene og innehaverne (U.S. Commission on International Religious Freedom (USCIRF) 2008).

Respons **Irak: Sikkerhetssituasjonen for personer med yrker som assosieres med vestlig kultur**

Sikkerhetssituasjonen har imidlertid forbedret seg betraktelig over det meste av Irak, ikke minst i Bagdad. Som følge av dette har det i den senere tid blitt åpnet flere alkoholutsalg i hovedstaden, spesielt i nærheten av sjekkpunkt kontrollert av de multinasjonale styrkene. I henhold til UNHCR er disse potensielle mål for islamistiske militante. Senest 6. februar ble en veibombe som var plantet utenfor et av utsalgsstedene oppdaget og detonert under kontrollerte forhold. Ingen personer ble skadet. I løpet av siste halvår av 2008 ble minst fire andre alkoholbutikker angrepet i Bagdad. I samme periode ble to personer som solgte alkohol angrepet i henholdsvis Kirkuk og Basra (UNHCR 2009, s. 192).

Det siste registrerte angrepet rettet mot alkoholbutikker fant sted i Mosul 26. mars 2009 da militante kastet håndgranater inn i en slik butikk og drepte innehaveren og såret hans sønn (IBC 2008). Et lignende angrep ble registrert i Mosul 7. desember 2008, der to yezider ble drept (UNHCR 2009, s. 192; IBC 2008).

Etter at de irakiske myndighetene i betydelig grad har befestet kontrollen over det meste av Irak i løpet av 2008, har slike angrep avtatt tilsvarende. Det gjelder også angrep rettet mot frisører/barbere, personer som bruker såkalt vestlig påkledning og artister innenfor musikkbransjen (UNHCR 2009, s. 191). Det siste registrerte angrepet på en frisørsalong der noen ble drept fant sted 30. mars 2008 i Karradadistriktet i Bagdad (Reuters 2008). 18. mai 2008 ble en musikk- og videobutikk i Basra angrepet av en håndgranat (UNHCR 2009, s. 192). Landinfo har ikke klart å finne informasjon om angrep på personer knyttet til reklame- og posterbransjen eller selgere av pornografisk materiale.

I følge Irakforskeren Reidar Visser har presset fra islamister om å kle seg og te seg i henhold til det de oppfatter som islamske verdier avtatt betraktelig i hele Irak (Visser, foredrag 7. mai 2009). Han hevder at situasjonen spesielt har endret seg i Bagdad og Basra. I begge områdene kan man se kvinner uten hijab og menn med typisk vestlig bekleddning.

Representanter for FN i Amman uttalte også i et intervju under en factfinding reise i mars i år at sikkerhetssituasjonen for kvinner uten hijab og personer som selger produkter eller tjenester som fremstår som typisk vestlige generelt sett nå er betydelig forbedret (intervju med FN-organisasjon i Amman, mars 2009). En representant for en internasjonal organisasjon i Erbil hevdet imidlertid at det kristne distriktet i Erbil, Ainkawa, er et potensielt mål for islamistiske militante pga. bydelens mange alkoholutsalg (intervju med nasjonale og internasjonale organisasjoner i Erbil, mars 2009). Pga. effektiv myndighetskontroll i KRG, oppfattes likevel distriktet som trygt (intervjuer med nasjonale og internasjonale organisasjoner i Erbil, mars 2009).

På tross av økt myndighetskontroll og mindre press fra islamistiske militser på personer som blir oppfattet å ha en vestlig væremåte eller et yrke som en del vil hevde fremmer ikke-islamske verdier, så kan man ikke utelukke at angrep mot slike personer fortsatt kan inntreffe, da fortrinnsvis i områdene sør for de kurdiske provinsene. I løpet av 2009 har det imidlertid ikke blitt registrert noen drap på personer knyttet til yrker som utfører såkalte ikke-islamistiske tjenester. Landinfo kjenner heller ikke til angrep på frisørsalonger, kinoer eller musikk-/videobutikker som har blitt utført i løpet av 2009. En må imidlertid ta høyde for at registreringen av angrep som bare medfører materiell skade ikke er like god som registreringen av angrep som medfører personskade og død. En kan derfor ikke utelukke at det har forekommet angrep på butikker og utsalgssteder utover det som er beskrevet i dette notatet.

Respons Irak: Sikkerhetssituasjonen for personer med yrker som assosieres med vestlig kultur

Generelt kan man likevel si at personer som anses å ha en vestlig væremåte eller et yrke som anses å stride mot islamsk kultur er langt mindre utsatt i dag enn det tilfellet var bare for ett år siden, og ikke minst sammenlignet med årene mellom 2003 og 2008.

En respons er et svar på konkrete spørsmål og problemstillinger som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo. Responser er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema eller et spørsmål, men skal gi svar på de konkrete spørsmålene som er stilt, og ellers inneholde det som til enhver tid trengs av bakgrunnsinformasjon.

Referanser

Skriftlige kilder

- IBC, dvs. Iraq Body Count (2008). *Documented civilian deaths from violence*. London: IBC. Tilgjengelig fra <http://www.iraqbodycount.org/database/incidents/page13> [lastet ned 11. mai 2009].
- Reuters (2008, 30 mars). Factbox - Security developments in Iraq, 30 Mar 2008. *Reuters*. Tilgjengelig via ReliefWeb <http://www.reliefweb.int/rw/rwb.nsf/db900sid/MUMA-7D92MZ?OpenDocument&query=Iraq%20barber> [lastet ned 12. mai 2009].
- Taneja, Preti (2007). *Assimilation, Exodus, Eradication: Iraq's minority communities since 2003*. London: Minority Rights Group International. Tilgjengelig fra <http://www.minorityrights.org/682/press-releases/iraqs-ignored-minorities-face-extinction-new-mrg-report.html> [lastet ned 11. mai 2009].
- UNHCR, dvs. UN High Commissioner for Refugees (2009, april). *UNHCR Eligibility Guidelines for Assessing the International Protection Needs of Iraqi Asylum-Seekers*. Geneva: UNHCR. Tilgjengelig via UNHCR Refworld <http://www.unhcr.org/refworld/docid/49f569cf2.html> [lastet ned 11. mai 2009]
- U.S. Commission on International Religious Freedom (USCIRF). (2008, 24. desember). "Report of the United States Commission on Religious Freedom on Iraq". Washington, DC: U.S. Commission on International Religious Freedom. Tilgjengelig fra <http://www.uscirf.gov/images/iraq%20report%20final.pdf> [lastet ned 11. mai 2009]

Muntlige kilder

- FN-informanter. Intervju i Amman mars 2009.
- Nasjonale og internasjonale organisasjoner. Intervju i Erbil mars 2009.
- Visser, Reidar (2009, 7. mai). *Situasjonen i Sør-Irak*. Landinfo, Oslo, 7. mai 2009.

© Landinfo 2009

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.